

STATENS KUNSTFOND

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2 / 1553 KØBENHAVN V
T: (+45) 33 74 45 40 / WWW.STATENSKUNSTFOND.DK
MAIL: SKF@STATENSKUNSTFOND.DK
/ STATENS KUNSTFOND FREMMER DANSK SKABENDE
KUNST. FONDEN PRÆMIERER HØJ KUNSTNERISK
KVALITET OG STØTTER TALENTFULDE KUNSTNERE

**Statens Kunstfonds synspunkter og overvejelser
i forbindelse med generel debat om det statslige
kunststøttesystem – forår 2008.**

Synspunkter og overvejelser om en række aktuelle emner i relation til Statens Kunstfond og dens virksomhed og arbejde.

Statens Kunstfond er af kulturministeren bedt om bidrag til den kunstpolitiske debat om principperne for kunststøttesystemet i Danmark, som ministeren ønsker at sætte i værk i samarbejde med de politiske partier i Folketinget. Ministerens ønske om en mere principiell debat udspringer af den evalueringsrapport, som han i februar 2008 har modtaget om Kunstrådets virke fra starten i 2003 til i dag. Ministerens ønske er at få bidrag til diskussionen fra Statens Kunstfond til de punkter og spørgsmål i rapporten, som specifikt vedrører Statens Kunstfond. Desuden har ministeren ønsket bidrag fra fonden om emner og spørgsmål, der særligt angår Statens Kunstfonds virksomhed, og som aktuelt har været fremme i den offentlige debat.

Statens Kunstfonds bestyrelse har på et møde 23. april 2008 drøftet de for Statens Kunstfond aktuelle spørgsmål med kulturministeren. Efterfølgende har spørgsmål og emner været til drøftelse mellem fondens repræsentantskab og bestyrelse på et møde 9. maj 2008, indkaldt af repræsentantskabet. Endelig er spørgsmålene drøftet i fondens bestyrelse på et møde 22. maj 2008.

De aktuelle og påtrængende spørgsmål og emneområder, som Statens Kunstfond hermed skal bidrage med synspunkter og overvejelser om, er:

- 1. Livsvarige kunstnerydelser.**
- 2. Afrapportering i forbindelse med fondens tildeling af stipendier og legater.**
- 3. Kunstrådets repræsentantskabs arbejdsopgaver og –funktion.**
- 4. Arbejdsdeling på litteraturområdet i henholdsvis Kunstrådet og Statens Kunstfond.**
- 5. Udvidelse af Kunstrådets virkefelt.**
- 6. Fortsættelse af midlertidig merbevilling til Statens Kunstfonds litteraturudvalg.**

Punkterne 3, 4 og 5 er behandlet i evalueringsrapporten om Kunstrådet som emner, der har relation til Statens Kunstfonds virksomhed og virkefelt.

1. Livsvarige kunstnerydelser.

Ordningen med tildeling af livsvarige ydelser til skabende kunstnere er et emne, som løbende kommer til debat. Den seneste pressedebat har været heftig. Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab finder, at det er værd at mærke sig, at debatten ikke har handlet om, hvorvidt landets fremmeste kunstnere skal hædres eller ej for deres fremragende kunstneriske indsats, men alene har drejet sig om, hvordan den statslige hæder til disse særligt markante skabende kunstnere skal beregnes og udmøntes.

Bestyrelse og repræsentantskab har med glæde noteret sig, at regeringen har givet udtryk for, at den betragter ordningen som grundlæggende for støtten til fremme af dansk skabende kunst, og som en fair ordning, når det drejer sig om anerkendelsen af landets betydeligste kunstnere. At ordningen – som alle andre ordninger - med mellemrum skal kunne drøftes med henblik på forbedringer, kan Statens Kunstfond ikke være uenig i. Fondens bestyrelser og repræsentantskaber har således selv gennem de seneste 8-9 år diskuteret, endevendt og søgt at belyse forbedringsmuligheder for ordningen. Forslag og overvejelser i den forbindelse er fremlagt for politikerne. Det er fondens opfattelse, at alle sten er vendt.

Diskussionerne om ordningen har i høj grad været fokuseret på spørgsmålet, om der kunne tilvejebringes en model, som inden for den givne bevillingsramme kunne skabe mulighed for at overføre nogle af ordningens midler til brug for enten et antal nye ydelser eller til opjustering af ydelsesbeløbene til de økonomisk svagest stillede ydelsesmodtagere. Her er det fondens – siddende og tidligere bestyrelser og repræsentantskabers – synspunkt, at man ikke kan anbefale dette. Dels ud fra overvejelser om, at det er essentielt for ordningen, at kunstnerydelsesbegrebet fastholdes, således at kunstnerne uanset anden indkomst som minimum modtager et symbolsk beløb som tak fra staten for deres store kunstneriske indsats. Det øjeblikkelige niveau for en sådan 'minimumsydelse' er ca. 15.300 kr./år før skat.

Derudover viser fondens beregninger, at en - fremadrettet – ændring af ordningen, der skulle reducere udbetalingen til de økonomisk bedst stillede ydelsesmodtagere til 0 kr., har et meget langt tidsperspektiv og et meget begrænset økonomisk omfordelingspotentiale. En sådan ændring ville først kunne forventes at være slået fuldt igennem om ca. 30 år og da med et akkumuleret beløb på ca. 1,4 mio. kr.

Generelt har fondens bestyrelse og repræsentantskab en meget positiv oplevelse af ordningen set i sin helhed. Ordningen med livsvarige kunstnerydelser opfattes af dansk kunstliv som en afgørende hjørnesteen i den statslige kunststøtte, og den vurderes til at have endog meget stor betydning, både for den enkelte modtager og for samfundet. Den samfundsmæssige betydning, som landets fremmeste kunstnere har, kommer klart til udtryk, når kulturministeren meddeler tildeling af en livsvarig ydelse: *"Baggrunden for de livsvarige statsydelse til kunstnere på finansloven er, at det ad denne vej er muligt at udtrykke samfundets officielle anerkendelse af og taknemmelighed for de værdier, du har skabt som kunstner, og som har beriget samfundet som helhed."*

Overordnet kunstpolitisk og i samspillet med kunststøttesystemerne bredt ser Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab de livsvarige kunstnerydelsers afgørende betydning først og fremmest ud fra formålet at udtrykke samfundets anerkendelse og hæder til de skabende kunstnere. Det er på den baggrund afgørende, at der i ordningen findes det fornødne antal ydelser til at kunne afspejle anerkendelsen af de skabende kunstnere inden for alle kunstlivets områder. Kunstnerydelserne som det danske samfunds officielle anerkendelse og tak for de værdier, kunstnerne har skabt og beriget samfundet med, kræver, at ydelsernes antal også rent faktisk afspejler dansk kunstliv, som det ser ud i dag. En række nye skabende genrer og kunstneriske udtryksformer har manifesteret deres betydning, værdi og gennemslagskraft for det danske samfund nationalt og internationalt.

Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab foreslår derfor, at der søges tilvejebragt et antal yderligere kunstnerydelser - særligt til de skabende kunstnere inden for film og scenekunst, tonekunst, arkitektur, design og kunsthåndværk. Forslaget skal ses som udtryk for en ajourføring af den samfundsmæssige anerkendelse, som nutidigt og fremadrettet vil kunne afspejle også disse kunstområders værdi- og betydningskabende aktiviteter.

Ud over anerkendelse, hæder og tak for, hvad kunstneren har skabt og beriget samfundet med, har den livsvarige kunstnerydelse stor økonomisk betydning for mange af de kunstnere, der modtager statsydelsen, idet den sikrer dem et nødvendigt økonomisk levegrundlag for at kunne fortsætte, videreføre og videreudvikle deres kunstnerisk skabende arbejde. Cirka halvdelen af modtagerne af livsvarig kunstnerydelse har en årlig skattepligtig indkomst på under ca. 180.000 kr. (ud over den livsvarige statsydelse), og modtager således såkaldt 'maksimumsydelse' eller grundydelse, som aktuelt udgør ca. 140.000 kr. år. Tidligere bestyrelser og repræsentantskaber har stillet forslag til kulturministeren om, at denne ydelsesstørrelse hæves for at sikre et økonomisk grundlag til det fortsatte kunstneriske arbejde for de ydelsesmodtagere, der rent økonomisk er dårligst stillet.

Det er ønsket fra Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab, at der kan ske en ajourføring af ordningens grundbeløb, således at der kan ske en rimeligere og mere nutidig ydelsesudbetaling til de modtagere af livsvarig kunstnerydelse, som i høj grad har brug for den økonomiske side af ordningen.

2. Afrapportering i forbindelse med fondens tildeling af stipendier og legater.

I forbindelse med sidste års stipendieuddeling blev det spørgsmål rejst, om modtagere af arbejdslegater og -stipendier burde afkræves dokumentation og afrapportering om anvendelsen af de tildelte støttemidler. Kulturministeren har bedt om fondens kommentarer og overvejelser herom.

Repræsentantskabet drøftede spørgsmålet allerede på fællesmødet med Kunstrådets repræsentantskab i september måned 2007. Den nye bestyrelse har i sine drøftelser af spørgsmålet påpeget, at tilbagemelding fra kunstnerne kunne være formålstjenlig for derigennem at sikre en større synliggørelse af de støttede kunstneres arbejde. Bestyrelsen forestiller sig ikke en skematisk, bureaukratisk og kontrolorienteret afrapportering, men en afrapportering, der lægger vægt på synliggørelse af det kunstneriske arbejde og således tilpasset dette formidlingsformål og egnet i forhold til den enkelte kunstners og det enkelte kunstområdes særlige karakter.

Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab anbefaler således, at der arbejdes videre med dokumentations- og afrapporteringsspørgsmålet sådan, at der lægges op til tilbagemeldinger fra legat- og stipendiestøttede kunstnere med opfordring til, at kunstnerne gør rede for deres igangværende arbejde og arbejdsmetode på en måde, som tilgodeser synliggørelse og formidling af det kunstneriske arbejde - og dermed også af Statens Kunstfonds mangfoldige kunststøttevirksomhed. Der er nævnt muligheder for f.eks. at inddrage bibliotekerne i formidlingen for så vidt angår de støttede forfattere og komponister, og at Statens Kunstfonds hjemmeside kan udbygge sin formidling på dette punkt, ligesom der måske kunne vises udstillinger i fondens og Kunststyrelsens lokaler.

Bestyrelsen bidrager gerne med konkret forslag til, hvorledes en sådan afrapporteringsform for de kunstnere, der modtager fondens treårige arbejdsstipendier, kan indarbejdes i fondens praksis.

3. Kunstrådets repræsentantskabs arbejdsopgaver og –funktion.

Den indledningsvis omtalte evalueringsrapport om Kunstrådets hidtidige virke anbefaler, at Kunstrådets repræsentantskab enten omdefineres til et rent udpegningsorgan og får ansvar for at afholde et årligt højt profileret og relativt åbent kulturpolitisk møde mellem politikere, kunstmiljøer og Kunstråd - eller at man sammenlægger Kunstrådets og Statens Kunstfonds repræsentantskaber og opdeler dagsordenen i fornødent omfang, herunder kunstfondens fordeling af livsvarige ydelser.

Forud for oprettelsen af Kunstrådet i 2003 blev spørgsmålet diskuteret, om der skulle være ét eller to repræsentantskaber for fond og råd. Det var dengang Statens Kunstfonds repræsentantskabs opfattelse, at hvert af de to selvstændige armslængdeorganer har behov for at have eget repræsentantskab, som med hensyn til sammensætning og kompetencer er sammensat særligt til varetagelse af opgaverne dels at udpege udvalgsmedlemmer, dels at følge virksomheden for hvert af de to armslængdeorganer – og for fondens vedkommende desuden opgaven at indstille skabende kunstnere til livsvarig ydelse.

For Statens Kunstfonds repræsentantskab er det fortsat afgørende at fastholde, at hvert af de to armslængdeorganer bør have hver sit repræsentantskab. I det tostrengede statslige kunststøttesystem er de to armslængdeorganer parallelle i deres opbygning og struktur, de skal samarbejde inden for rammerne af det tostrengede system, men fond og råd har hver deres særlige støtteopgaver, som skal varetages ud fra hver sit fokus for kunststøtteformålene.

Fondens repræsentantskab er enig i, at de hidtil 3 afholdte årlige fællesmøder mellem de to repræsentantskaber har været vanskelige at få til at fungere og handle om noget samlende og relevant for begge organer. Derfor er forslaget om et bredere kunst- og kulturpolitisk forum opstået, svarende til de såkaldte Sorø-møder, som undervisningsministeren har afholdt. De to repræsentantskabers fællesmøde som et sådant bredere debatforum blev forsøgt startet i forbindelse med sidste års fællesmøde.

Statens Kunstfonds repræsentantskab kan helt tilslutte sig, at tanken om et sådant bredere kunst- og kulturpolitisk debatforum søges etableret.

4. Arbejdsdeling på litteraturområdet i henholdsvis Kunstrådet og Statens Kunstfond.

Evalueringsrapporten om Kunstrådets hidtidige virke foreslår, at der nedsættes et udvalg udpeget af rådets og Statens Kunstfonds to formandskaber, der kommer med et beslutningsforslag for en entydig arbejdsdeling på litteraturområdet i henholdsvis Kunstrådet og Statens Kunstfond.

Statens Kunstfond og Kunstrådet har defineret den indbyrdes arbejdsdeling i en samarbejdsaftale fra 2004. Heri findes overlapning mellem fond og råd på litteraturområdet, således at både fondens og rådets litteraturudvalg har til opgave at uddele arbejdslegater til forfattere. De daværende formandskaber for fond og råd fandt, at overlapningen var uhensigtsmæssig, men kunne ikke nå videre end en henstilling om, at spørgsmålet burde tages op igen mellem fonden og det kommende Kunstråd. Fondens tidligere bestyrelse fandt ikke anledning til at fremskynde diskussionen i deres (korte) tid sammen med det Kunstråd, der blev nedsat i foråret 2007.

Statens Kunstfonds bestyrelse har på møde 23. april 2008 orienteret kulturministeren om, at afklaringsarbejdet på litteraturområdet vil blive iværksat snarest. Arbejdet vil som udgangspunkt involvere fondens og rådets formandskaber samt de to udvalgsformænd for henholdsvis Kunstrådets litteraturudvalg og Statens Kunstfonds litteraturudvalg.

Statens Kunstfonds repræsentantskab tilslutter sig, at der afklares og sikres en entydig arbejdsdeling mellem fondens og rådets to udvalg for litteraturstøtte.

5. Udvidelse af Kunstrådets virkefelt.

Evalueringsrapporten nævner spørgsmål om Kunstrådets opgaveafgrænsning bl.a. med henvisning til, at der fra brugerrepræsentanter er fremkommet synspunkter om muligheden for og hensigtsmæssighed i at udvide rådets virkefelt til også at omfatte andre kunstarter, konkret arkitektur, kunsthåndværk og design. Rapportens umiddelbare vurdering er, at rådets virkefelt med de nuværende fire kunstarter - og samarbejdet dem imellem - bør forankres yderligere inden en evt. opgaveudvidelse.

I forbindelse med oprettelsen af Kunstrådet blev det fra Statens Kunstfonds side pointeret, at det to-strengede kunststøttesystem i sin opbygning med to parallelle armslængdestøtteorganer ville mangle organer i Kunstrådets støttesystem til varetagelse af støtten til de mere produktions-, formidlings- og internationalt orienterede aktiviteter på disse kunstområder. Spørgsmålet har løbende været drøftet i fondens udvalg, bestyrelse og repræsentantskab og er ved flere lejligheder fremlagt som forslag til hensigtsmæssig nyorientering for det samlede kunststøttesystem i forbindelse med revision af loven om Kunstrådet.

Akademiraadet har med brev af 16. april 2008 til kulturministeren rejst spørgsmålet om disse kunstområdets manglende støttemuligheder for så vidt angår støtte til produktions- og formidlingsprojekter. Akademiraadet foreslår primært en løsning i regi af Kunstrådet med en udvidelse af rådets opgaveportefølje, men ser en sekundær og midlertidig løsningsmodel ved en forøgelse af Statens Kunstfonds støttetildelingsmuligheder i regi af fondens to eksisterende udvalg for områderne.

Statens Kunstfonds bestyrelse har rejst spørgsmålet for kulturministeren, som har foreslået, at formændene for fondens arkitekturudvalg og kunsthåndværk- og designudvalg i første omgang tager en nærmere drøftelse af spørgsmålet med formanden for Kunstrådet. Bestyrelsen forventer, at den kortlægning af de to kunstområders placering og støttemuligheder inden for det samlede statslige kunststøttesystem, som Kunststyrelsen har under udarbejdelse, vil kunne belyse dette problem og klarlægge ansvaret for de to områders støttemæssige placering.

Statens Kunstfonds repræsentantskab bakker op om bestyrelsens bestræbelser for at få tilvejebragt en holdbar løsning på problemet.

6. Fortsættelse af midlertidig merbevilling til Statens Kunstfonds litteraturudvalg.

Der er på finanslovene for 2005-2008 afsat en midlertidig bevilling til litteraturområdet til Statens Kunstfond og Kunstrådets litteraturudvalg (de såkaldte Marienborg-puljer). Disse bevillinger er ikke umiddelbart videreført på det foreliggende finanslovsforslag for 2009.

For Statens Kunstfonds litteraturudvalg drejer det sig om en merbevilling for de pågældende år på 5,7 mio. kr. (2005-niveau), som er givet særligt med henblik på udvalgets tildelinger af treårige arbejdsstipendier og store legater til forfattere. Fondens to seneste litteraturudvalg, som har nydt godt af den midlertidige bevillingsforøgelse, har været meget glade for den dermed givne mulighed for støtte til et levende og højt kvalificeret dansk forfattermiljø. Også repræsentantskabet har tilsluttet sig behovet for en fortsættelse af merbevillingen til denne meget relevante støtte til forfatterne.

Det er derfor ønsket fra Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab, at bevillingen til litteraturområdet vil blive fastholdt fremover, herunder til Statens Kunstfonds litteraturudvalg.

På vegne af Statens Kunstfonds bestyrelse og repræsentantskab.

Juliana Hodkinson
Formand for bestyrelsen

og

Søren Møller
Formand for repræsentantskabet